

Opereta

Cu prilejul momentului festiv pe care îl trăiește Teatrul de Operetă din București — împlinirea a trei decenii de activitate fructuoasă — redacția noastră a adresat sărbătoriiilor, odată cu felicitările de rigoare și urările de noi succese, spre binele acestei arte atât de populare, câteva întrebări, la care am primit răspunsurile ce urmează.

30

GEORGE ZAHARESCU

regizor,

directorul Teatrului de Operetă

— Teatrul de Operetă împlinește anul acesta 30 de ani de activitate, ca instituție de cultură socialistă. Cum ați defini evoluția lui și ce credeți despre momentul său actual ?

— După unele prejudecăți, **opereta** e un gen care implică desuetul, faciful, gustul pentru acest tip de spectacol corespunzând unei anumite perioade istorice, cu rosturi sociale anacronice, demult depășite. Aceasta ar fi părerea celor care, fie din necunoaștere, fie din snobism, au o imagine deformată despre unul dintre cele mai populare genuri muzicale.

Dar, să fim bine înțeleși. Mai poartă opereta secolului XX aceeași crinolină roz, cu paiete și fundițe ? Categorie, nu. Angajați în noua problematică socială a frământatei epoci pe care o trăim, creatorii acestui gen — scriitorii și compozitorii — au înțeles să-i confere greutatea specifică necesară împlinirii scopului educativ. Și, astfel, în locul melodramelor sau farselor facile care se ocupau cu preponderență de dubioasele relații ale familiei burgheze, și-au făcut apariția teme majore, legate de aspirațiile oamenilor, reprezentări ca individualități distincte, puternic conturate. În acest mod s-a configurat opereta-portret, opereta cu caracter istoric și opereta cu caracter social contemporan.

Înregistrând un veritabil salt calitativ în ceea ce privește limbajul literar al libretelor (să nu uităm că, în afara scenariilor originale, s-au realizat, în spiritul exigenței, prelucrări după Shakespeare, Bernard Shaw, Cervantes, Goldoni, Voltaire, Șalom Alehem etc.), opereta contemporană și-a asociat condeie compunistice care au înțeles că noua muzică trebuie să servească ideile și sentimentele nobile, subliniindu-le prin construcția dramaturgică a partiturilor.

În contextul procesului de înnoire, rolul creatorilor de spectacole și al interpreților a crescut considerabil. Un câmp fertil de activitate invită imaginația regizorilor, dirijorilor, coregrafilor și scenografilor să vizualizeze în imagini novatoare conținutul acestui gen, care capătă, pe toate scenele lumii, o popularitate din ce în ce mai mare.

La rindul lor, în ultimele decenii, interpreții au învățat foarte multe de la teatrul de proză și de la cinematograful, dansul și vorbirea contopindu-se firesc, umanizând sensibil complexul discurs pe care-l constituie arta actorului.

În ultimii ani, opereta românească a înregistrat o serie de succese de necontestat, abordând o tematică variată, desprinsă fie din trecutul istoric al patriei, fie din realitatea socialistă. Toate aceste preocupări, rezultate din efortul creator al realizatorilor operetei noi, au atras și continuă să atragă permanent spectatorii. În cei 30 de ani de activitate, s-au prezentat 90 de premiere, dintre care 46 de titluri din repertoriul universal (clasice și moderne), 32 de titluri din creația originală și 16 spectacole de selecțiuni. Totalul spectacolelor prezentate este de aproape 10.000 ; totalul spectatorilor — 5.241.243. Răspunderea socială pe care o avem ne obligă să ne gândim însă și la viitor.

Cred că scriitorii și compozitorii au datorat să dăruiască tot talentul și sensibilitatea lor oamenilor care, cu pasiune și abnegație, depun strădanii în multiplele și diversele locuri de muncă ale uriașului șantier care este astăzi țara românească. Și să nu uităm că aceștia iubesc opereta.

CONSTANȚA CÎMPEANU

actriță lirică

— Care sînt problemele actuale ale genului, îndeosebi în domeniul repertoriului ?

— Pentru a răspunde acestei întrebări, e bine să admitem, din capul locului, că genul nu trebuie să rămână undeva, în-

tr-un abur romantic: că el poate și trebuie să abordeze o tematică diversă și profundă.

Repertoriul Teatrului de Operetă este amplu, în permanență rulându-se peste 20 de titluri: operele clasice, moderne (musicaluri) și originale.

Opțiunea pentru operele clasice se face mai cu seamă în funcție de valoarea muzicală deosebită și de larga lor audiență la public: dar aceasta nu este suficient: teatrul trebuie să găsească acele titluri care să reziste și printr-un libret de calitate. Or, foarte puține dintre lucrările de gen răspund acestui deziderat.

Din repertoriul teatrului fac parte și operele moderne, musicaluri — cam puține, cei drept; ele aduc o bună doză de oxigen pentru înnoirea mijloacelor de expresie ale creatorilor și interpreților; dar achiziționarea lor este costisitoare, și atunci...

O treime dintre titlurile jucate sînt operele originale. Dar, aproape toate aceste lucrări (unele, de certă valoare) sînt opere-portret; personajul central, cu epoca sa, fac parte din trecutul istoric. Nu avem, din păcate, acea operetă care să abordeze actualitatea în multiple fațete, aducînd pe scenă omul contemporan. Oare, de ce? Comedia, satira n-ar fi mijloace bune prin care să se lupte împotriva unor năravuri antisociale? Offenbach, la vremea lui, a făcut-o... și bine.

Creatorii (scriitorii și muzicienii) ar trebui să se apropie de operetă și să abordeze curajos probleme actuale din viața noastră. Uniunile de creație ar trebui să facă mai mult în acest scop, strădaniile să nu rămînă doar de partea Teatrului de Operetă. Oare Ion Băieșu, Tudor Popescu, Theodor Mănescu, Paul Everac, n-ar putea scrie solide librete de operetă?

Lănsînd cu mari speranțe această invitație, așteptăm mult doritul adevărat musical românesc.

LIVIU CAVASSI

dirijor

— Prin ce se caracterizează creația românească de operetă?

— Acum 30 ani, mai precis în seara zilei de 7 noiembrie 1950, am condus, în calitate de dirijor, primul spectacol al Teatrului de Stat de Operetă, pe atunci singurul teatru de gen din țară, înființat prin grija partidului și statului nostru. În această calitate, pot afirma că promovarea operetei originale a constituit și constituie un punct de onoare, mai mult chiar, singurul mijloc de revitalizare și actualizare a genului, de angajare mili-

tantă, prin care valorile estetice și educative să devină prioritare.

De-a lungul celor 30 ani de activitate, teatrul nostru a prezentat 32 spectacole în premieră absolută, reprezentînd mai mult de o treime din repertoriul teatrului nostru. Trebuie să remarc la aceste lucrări românești o mare diversitate tematică. Astfel, au văzut luminile rampei, în premieră absolută, lucrări inspirate din transformările socialiste, cum sînt: **N-a fost nuntă mai frumoasă** de Nicolae Chirculescu, **II. Nicolaide** și **H. Negrin**, **Cugătorii de stele** de Florin Comișel, **Bogdan Căuș** și **Paul Mihai Ionescu**, **Plutașul de pe Bistrița** de Filaret Barbu și Traian Iancu etc.; lucrări care evocă istoria țării noastre: **Eternele iubiri** de George Grigoriu și Constantin Florea, **Răspintia** de Florin Comișel și Cezar Țipa; opere care înfățișează personalități și momente importante din istoria culturii românești: **Spune, inimioară, spune** de Elly Roman, **Viorica Arghirescu** și **Radu Costăchescu**, **Anton Pann** de Alfred Mendelssohn și **Radu Albala**, **Lăsați-mă să cînt** de Gherase Dendrino, **Viorel Cosma** și **Liliana Delescu**, **Leonard** de Florin Comișel și **Barbu Alexandru Emândi**, **Ana Iugojana** de Filaret Barbu, **V. Timuș** și **Al. Sahighian**, în fine, subiecte „eternă”, tratate contemporan: **Se mîrită fetele** de George Grigoriu, **Angel Grigoriu** și **Romeo Iorgulescu**, **Mătușa mea Faustina** de Liviu Cavassi, **Doru Butoiescu** și **Cezar Țipa**, **Lysistrata** de Gherase Dendrino și **Nicușor Constantinescu** etc.

Paralel cu aceste operele, Teatrul a înscris în repertoriu, în ultimele stagioni, și spectacole de balet, cum sînt **Viața, dragostea omului**, **Nesfîrșit**, **zborul Măiaștrei**, **Mesterul Manole**, **Băiatul și paiele fermecate** (spectacol pentru copii), realizări ce au adus un suflu novator în mișcarea coregrafică românească. Diversitatea tematică a adus după sine și o largă paletă componistică, atît din punct de vedere stilistic cît și din punct de vedere melodic.

Majoritatea lucrărilor originale — iubite și îndrăgite de masele largi de spectatori — se situează alături de cele mai valoroase creații de gen din repertoriul universal.

CORNEL RUSU

actor liric

— Genul operetei aparține, la origine, unui anumit context istoric și cultural; actualitatea pare să-l condamne la desuetudine; participarea publicului confirmă sau infirmă a-

ceastă părere ? Frecventează linerii spectatori de azi, opereta ?

— Așa-zisa „desuetudine a operetei“ e, într-adevăr, numai o părere ; adaug : nefondată. Afirm aceasta, avînd în vedere faptul că opereta e un organism viu, capabil să se metamorfozeze, adaptîndu-se rapid și cu fantezie pulsului modern, actual.

Repertoriul clasic, păstrîndu-și savoairea, a fost și va fi re-creat de noi, insistîndu-se cu precădere asupra mesajului umanist, slujind o muzică nemuritoare.

Opereta originală românească are, încă de la start, valențe social-politice pregnante, înfățișînd un alt tip de eroi, oameni ai timpurilor noastre. Izbînzile au apărut mai ales, în domeniul operetei-portret (avînd în centrul acțiunii figuri luminoase, ca de pildă Ciprian Porumbescu, Enăchiță Văcărescu, Costache Negri etc.).

Să nu uităm musicalul, ieșit din salon, în acru liber și tare al realității secolului XX, antidesuet, anticonvențional, interesant ca subiect, captivant prin mișcare și ritm ; granițele dintre cele două componente artistice, teatru și cînt, sînt sensibil modificate, aspirînd, într-o simbioză fericită cu dansul, către teatrul total.

Opereta iubește adevărul, pledează pentru buna înțelegere dintre oameni, neavînd alt scop decît de a-i face pe oameni mai buni, mai curați, mai sensibili la valorile care trebuie apărute. Cred că nu e nimic desuet în aceste deziderate, pe care opereta le slujește cu credință și cu o fantezie mereu proaspătă.

Majoritatea spectatorilor noștri sînt tineri ; acestora li se adaugă și numeroși iubitori ai operetei, de vîrste mature. Teatrul de operetă are deci un public variat, în care predomină tinerețea, ceea ce îi asigură și viitorul.

VIRGIL BOJESCU

actor liric

— În ce măsură vă preocupă modernizarea spectacolului de operetă ? Cum contribuie la actualizarea operetei scenografia, coregrafia, interpretarea ?

— „Bătrina doamnă“, cum malițios o „alintă“ unii, opereta, a fost, este și va rămîne, după părerea mea, un gen de spectacol ancorat în contemporaneitate — deci, modern. Expresii, devenite cu timpul peiorative, ca „decor de operetă“, „costum

de operetă“, „te miști ca la operetă“ nu fac decît să-i confirme popularitatea inițială. Desigur, ce era valabil pe vremea străbunicuțelor noastre nu mai poate fi acceptat astăzi. Mi s-ar putea argumenta că, de pildă, opereta clasică e construită pe un schelet fix : în actul unu, eroii se cunosc, în al doilea se ceartă, într-al treilea se căsătoresc și trăiesc fericiți pînă la adînci bătrînețe... și-am încălecat pe-o șa... etc. Da, într-adevăr e o poveste, o poveste simplă și frumoasă, în care întotdeauna binele înfrînge răul (și ce e rău în asta ?) ; dar, spre deosebire de alte povești, aceasta mai are „ceva“, ce-o deosebește fundamental de celelalte : **Muzica**, și iată cum povestea devine **nemuritoare** ! Interesant de remarcat ar fi că părintele unei operete nu este considerat naratorul (textierul), ci compozitorul, iar cînd acesta se numește Strauss, Lehar, Kalman, Zeller, modernitatea nu poate veni decît de la înțelegerea și exprimarea cu mijloace artistice contemporane a unor idei etern valabile, conținute de „poveste“. Modernizarea implică și pericolul modernismului ; or, nimic nu se demodează mai repede decît moda. Îmi face plăcere să amintesc preocuparea și rezultatele obținute, pe linia racordării operetei la sensibilitatea modernă, în spectacolele noastre cu operetele clasice **Văduva veselă, Victoria și-al ei hussar, Vinzătorul de păsări**, ca și noua premieră ce va vedea cîrînd lumina rampei, **Prințesa circului**. Dar, să nu uităm că opereta clasică are o soră geamănă, opereta românească, și un frate foarte bun, musical-ul. Aici, vrînd-nevrînd, trebuie să fii modern. Colectivul nostru a demonstrat-o cu prisosință, cu ocazia montării **Poveștii din cartierul de vest**. Iată-ne ajunși la dezideratul **teatrului total**, care pretinde interpretului să se „recicleze“ la fiecare spectacol, în trei ipostaze diferite : prozist, cîntăreț și dansator. De aici derivă și **difficultățile genului**, care pentru neinițiați pare ușor.

Revenind la opereta românească, vreau să subliniez că ea a dat cîteva titluri de înaltă semnificație artistică.

Ca interpret, în cei 13 ani de activitate pe scena Operetei bucureștene, am avut plăcerea să joc în aproape toate operetele românești ; aceste spectacole mi-au dăruit o mulțumire artistică deosebită, și tocmai de aceea doresc să fac un apel, adresat libretiştilor și compozitorilor noștri : dați-ne un text bun, modern, izvorît din viața noastră, dublat de o muzică inspirată, în acord cu semnificațiile libretului, pentru ca și publicul și interpreții să vă poată aplauda cu entuziasm sincer.

Opereta are toate șansele să fie o „tînră doamnă“...

**Interviuri realizate de
Maria MARIN**